

SAVAŞI GEÇİP DEMOKRASİDE BOĞULMAK...

Bu yazıda sizi buradan 6175 kilometre öteye, Orta Asya'da Çin ile Hindistan arasında yer alan küçük bir ülkeye götürmek istiyorum. Sokaktan geçen herhangi birine sorsanız kesin bir cevap alamayacağımız, bilenlerin de muhtemelen bilgisinin Himalayalar ile sınırlı kalacağı bu ülke Nepal. Pek çoğunuz “Bana ne Nepal'den” diyebilir. Ve belki demekte de haklısınız. Ama ben size mistisizmin merkezi olan bu ülkede neler olduğunu anlatmak istiyorum.

Dünyanın en az gelişmiş ülkelerinden biri olan Nepal, 1947 yılında bağımsızlığını kazandı. 1980 yılında sınırlı bir demokrasi denemesi başladıysa da ülkeye damgasını vuran otoriter yönetim bu süreci engelledi. 1996 yılında ise yaklaşık on yıl sürecek bir iç savaş başladı. Nepal'deki bu iç savaş Maocu gerillaların barış sürecine katılmayı kabul etmesiyle 2006 yılında sona erdi. Nepal Kralı Gynendra'nın, iktidarı siyasi partilere devrederek demokrasiye geçmeyi kabul etmesinden sonra hükümet ve Maocu gerillalar, 13 bin (bazı kaynaklara göre 16 bin) kişinin öldüğü 10 yıllık iç savaşa son veren barış anlaşmasını 21 Kasım 2006 tarihinde imzaladılar.²

Maocu gerillaların bu gelişme sonrasındaki hedefleri ise monarşiyi yıkmak oldu. Dünün gerillası, bugünün sivil yönetim aktörü olan Maocular, bu hedeflerine de iki yıl sonra eriştiler. 10 Nisan 2008'de yapılan Kurucu Meclis seçimlerinde Maocuların 601 sandalyeden 201'ini kazanması üzerine 24 Mayıs 2008'de Nepal Başbakanı Giriya Prasad Koirala, Maoculardan yeni hükümeti kurmalarını istedi.³ Böylece, 28 Mayıs 2008 tarihinde Mecliste yapılan oylamada 239 yıllık krallık resmen sona erdirilmiş oldu.⁴

¹ <http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1195/Seda+Kirdar>

² “Nepal'de İç Savaş Sona Erdi”, 21 Kasım 2006, Amerika'nın Sesi, <http://www.voanews.com/turkish/news/a-17-2006-11-21-voa12-88027537.html>, erişim tarihi: 26 Mayıs 2012

³ “Nepal'de Monarşi Yarın Sona Eriyor”, 27 Mayıs 2008, <http://hursiv.hurriyet.com.tr/goster/printnews.aspx?DocID=9034856>, erişim tarihi: 26 Mayıs 2012

⁴ Ibid.

Bunun ardından, yeni anayasayı hazırlamak üzere iki yıllığına bir “Kurucu Meclis” seçildi. Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı, iç savaşta birbirleriyle kıyasıya savaşan, ardından barış sürecine yönelen taraflar Kurucu Meclis’teki demokratik ortamda bir uzlaşmaya varamadılar. Uzlaşımın önündeki en büyük engeli ise ülkenin etnik sınırlara göre eyaletlere ayrılmasına ilişkin tartışmalar oluşturdu. Uzlaşma çabaları kapsamında Kurucu Meclis’ in görev süresi dört kez uzatıldı.⁵ Yüksek Mahkeme, 27 Mayıs 2012 tarihinde biten son uzatma süresini bir kez daha uzatmayı reddedince Nepal bir anda siyasi bir kaosun içine düştü.⁶ Maocuların başında olduğu Nepal hükümetinin Başbakanı Baburam Bhattarai başkent Katmandu’da 27 Mayıs Pazar günü gece yarısında televizyondan ulusa seslenerek yaptığı konuşmasında “ellerinden geleni yaptıklarını, ancak Kurucu Meclis’ in başarısız olduğunu ve yeni bir Kurucu Meclis oluşturmak üzere seçimlere gitmekten başka seçenek kalmadığını, bu yönde de siyasi bir uzlaşma olduğunu” duyurdu.⁷

Sivil savaştan sonra 5. Başbakan olan Bhattarai, siyasi uzlaşma sağlandığını iddia ederek 22 Kasım 2012 tarihinde seçimlere gidileceğini ve bu tarihe kadar geçici hükümetin başında olacağını söylerken bazı siyasi partiler Cumhurbaşkanı Ram Baran Yadav’a dilekçe vererek Bhattarai’nin kararının anayasaya aykırı olduğunu ileri sürdüler.⁸ Bhattarai, 1 Mayıs günü görevinden istifa ettikten sonra 6 Mayıs günü ülkenin en büyük 4 partisinden seçilen şahıslarla yeni bir kabine kurdu.⁹ Başbakan’ in 6 Mayıs’ta kurduğu kabine ve 22 Kasım günü açıkladığı seçim ilanından sonra hükümetteki partilerden üçü koalisyonundan ayrıldı.¹⁰ Bu da, aslında Bhattari’nin söylediği gibi ortada bir siyasi uzlaşma olmadığını göstermekte.

Şimdi yaklaşık 30 milyonluk Nepal’in sokaklarında etnik kökenli bir gerginlik hakim. Hindu kast grupları ağırlıklı nüfusun dağılımı eldeki verilere göre şu şekilde: %15,5 Chetri, %12,5 Brahman, %7 Magar, %6,6 Tharu, %5,5 Tamang, %5,4 Newar, % 3,9 Kami, %3,9 Yadav ve %32,7 diğerleri.¹¹ 8 kadar ana grubun yanısıra nüfus dağılımında diğerleri kategorisine girenlerin oranının %32,7 olması Nepal’in tam bir mozaik olduğunu gösteriyor. Nepal’deki durumu değerlendirirken, “diğerleri” kategorisini açtığımızda 100’e aşkın etnik, kast ve dil grubundan oluşan bu mozaik 10 veya daha fazla federal eyalete bölmenin hakikaten iyi bir fikir olup olmadığı tartışılıyor.¹² Ülkenin içinde bulunduğu bu siyasi istikrarsızlık ve belirsizlik Çin ve Hindistan gibi iki devin arasında sıkışmış olan Nepal’i bir anda parçalanmanın eşğine taşıyabilir.

Tüm bu tartışmalar yaşanırken ülkenin batısı da sele teslim oldu.¹³ Seti nehrinin aşırı yağışlardan taşmasının ardından birçok yerleşim yeri su altında kaldı. Anlaşılan o ki ülkenin bir kısmı sel dalgalarına teslim olmuşken anayasa yazmak üzere Kurucu Meclis oluşturan Nepalli siyasetçiler de iç savaşta aşırı demokrasi dalgalarında boğulma tehlikesi yaşıyorlar. Orta Doğu’su, Arap Baharı derken uluslararası toplum Uzak Doğu’da, alt kıtada olanlara uzak kalıyor ama o bölgede de sular durulmuyor. Görülen o ki, anayasaya ilişkin düzenlemeleri yapmak dünyanın neresinde olursa olsun Orta Doğu’dan Nepal’a, zorlu bir süreci beraberinde getiriyor ve siyasi uzlaşmayı gerektiriyor.

⁵“Legislature in Nepal Disbands in Failure”, Kiran Chapagain, Jim Yardley, New York Times, 27 Mayıs 2012, http://www.nytimes.com/2012/05/28/world/asia/nepal-disbands-legislature-as-talks-on-constitution-fail.html?_r=1&partner=rss&emc=rss, erişim tarihi: 28 Mayıs 2012

⁶ “CA Dissolved After Epic Failure”, Nepal News, <http://www.nepalnews.com/home/index.php/news/2/19090-ca-dissolved-after-epic-failure.html>, erişim tarihi: 28 Mayıs 2012

⁷ “Nepal PM Calls New Elections After Constitution Failure”, CBC News, 27 Mayıs 2012 <http://www.cbc.ca/news/world/story/2012/05/27/nepal-elections.html>, erişim tarihi: 28 Mayıs 2012

⁸ Ibid.

⁹ “Nepal’de Hükümet Kuruldu”, TRT Haber, <http://www.trthaber.com/haber/dunya/nepalde-hukumet-kuruldu-39642.html>, erişim tarihi: 28 Mayıs 2012

¹⁰ “Allies Quit Government as Nepal Crisis Deepens”, Gopal Sharma, Star Online, http://thestar.com.my/news/story.asp?file=/2012/5/28/worldupdates/2012-05-28T065934Z_1_BRE84R04M_RTROPTT_0_UK-NEPAL-POLITICS-ELECTIONS&sec=Worldupdates, erişim tarihi: 27 Mayıs 2012

¹¹ “Background Note: Nepal”, 5 March 2012, <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5283.htm>, erişim tarihi: 25 Mayıs 2012

¹² “Nepal’s Minorities, Constituting a Nationality”, Economist, 24 Mayıs 2012, <http://www.economist.com/blogs/banyan/2012/05/nepals-minorities>, erişim tarihi: 29 Mayıs 2012

¹³ “Nepal Floods: 13 Dead Near Annapurna”, BBC News, 5 Mayıs 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-17967761>, erişim tarihi: 25 Mayıs 2012